

Quia vterq; sacrilegè aduersus votù exigens debitu, ius iustitiæ, vt sibi reddatur, retinet. (vt dixi disp. præced. num. 5. & 11. Et de priori bimestri, vel si alter adulteretur, distinguendum est eodem pacto, quo eadè disp. præced. n. 6. dixi, quado alter solus de licentia alterius vouit. Quia (vt ibi. num. 5. probauit) ea licentia est ad solùm non petendum, & nullo modo claudit non reddere. Quod si licentia fuerit ad vouendà omnimodam castitatem, adhuc vterq; tenebitur alteri reddere. (vt probauit disp. præced. n. 11.) At priori bimestri ante consummatù matrimoniu, neutri licebit reddere: si tunc fuerit id votù ita factù. Quia redditio est spontanea, ac quilibet tenetur voto castitatis perfectæ, ac proinde abstinere à redditione, quando matrimonium non constringit reddere. Sicut si ante matrimoniu alter vouisset castitatem, teneretur in hoc casu nõ reddere (vt probauit disp. 6. n. 14.) Atq; similiter altero adulterate tenebitur innocens, qui sic vouit, ei non reddere. (vt dixi eo. n. 14.) At adulter tenebitur reddere innocenti petenti. Quia innocens est liber à reddendi obligatione, ac subinde ratione sui voti tenebitur abstinere. Nocens autè minimè liber est, quare alteri quantum sacrilegè petenti, negare non poterit debitum. Quod si vterque ius iustitiæ omninò abdicat, ab altero; acceptatur, neuter poterit alteri debitum reddere, nisi ambo iterum sibi ius concedant: vt dixi disp. præcedenti num. 11.

Si autem votum sit religionis communi consensu ab vtroq; coniuge emissum: si ante matrimonij consummationem contingat: videtur peccari cõsummando prima vice, sicut si alter solus tunc vouisset religionem, peccaret mortaliter consummans, siue petendo, siue reddendo. (vt probauit disp. 33. n. 14.) Non enim votum alterius coniugis alterum ab onere proprij voti adimplendi releuat, imò cõfert, vt magis ligetur. Cum vtroq; communi placito vouenti, cesset prorsus iniuria matrimonij priùs initi, quæ obligationi voti perfectæ obstat posset. At dicendum est minimè eos coniuges peccare, siue petendo, siue reddendo. Et ratio disparitatis est. Quia quado alter solus vouit religionem, seu vterq; etiam de licentiã alterius, non tamen communi consensu, & per modum pacti, tenetur vterq; independenter ab altero religionem ingredi, quod præstare non potest semel consummans, ac proinde lethaliter delinquit, quasi se im-

potentem reddens, quò votum expleat: At quando vterq; communi consensu vouit, potest vterq; æquè implere votum, si matrimonium consummet, ac antea: & licet antea posset alter ingredi altero nolente, fecus autè post, atq; ita impotentior videatur effectus ad votù explendù: at minimè tenetur ingredi, altero ingredi nolente. Cù per modù pacti se obligarit vterq; ac subinde altero implere nolenti, alter liber est. Quod si vterq; velit ingredi, potest æquè consummato matrimonio, ac ante cõsummationem. Nec votum illud religionis im-pedit debiti petitionem, aut redditionem, quando hæc non impediunt facultatè ingrediendi. Cùm nõ sit votum castitatis. Sicut nec tunc fornicatio sacrilegè essent illi contra votù. Nec potest dici statim eo voto emisso, cùm statim velint mutare, abdi-casse à se eos dominium, ac ius corporum. Quia simplex promissio religionis non est abdicatio vsus coniugalis, vt pote, qui voto minimè aduersetur, sed est promissio assumendi statum, in quo ei vsui voto solemniter renuncietur. Credo tamen neutrum coniugem teneri ad reddendù alteri, ante matrimonij consummationem. Non quidem priori bimestri, quia nec secluso voto ad id tenetur. Nec eo transacto. Quia potest cogere alterum, vt fidem pacti seruet, & religionem ingrediatur, quod si nolit, potest se illi seruum conseruare, vt altero inuito possit ingredi. Quod efficere non possit transacto eo bimestri, eo voto absque communi consensu emisso, nisi statim ingrederetur religionem, propter ininitam matrimonij. Quod si votum id religionis communi placito ab vtroque coniuge emissum sit post matrimonium consummatum: à fortiori neuter peccabit exigendo, vel reddendo: imò nec anno nouitatus. Quia ante professionem neuter tenetur ad castitatem. Peccabit tamen lethaliter ille, qui est in mora implendi votum. Alter autem paratus implere, vacat culpa. Quia nec tenetur, nec potest ingredi altero non ingrediente. Existimo autem neutrum in eo eventu teneri reddere. Quia promittendo religionis ingressum, renunciant iuri exigendi, seque videntur mutuo ab hac obligatione absoluisse. Cùm ad hoc statum mutandi facultatem sibi ipsis concesserint coniuges, vt perpetuò ablineant, vt bene docet Cardinalis Hugo explicans illud. ad Corinth. 7. Nisi ex consensu ad tempus: in ex-

positione

positione morali. Ita que habent adhuc mutuum ius, & dominium, vt licitè, & amabiliter debitum petant, non tamen, vt exigant, seu cogant ad reddendum. Quoniam hæc duo iura separari possunt mutuo pacto: sicut priori bimestri, vel quando alter adulter est, separantur. Potest enim illo bimestri vterque amabiliter petere, vel adulter ab innocente, non tamen exigere.

Si votum sit solùm abstinendi ab alio matrimonio inuendo, nil confert licentia, nec si emittatur ante, vel post matrimonium consummatum. Cùm enim nihil officiat præterit matrimonio, quoad petitionem, vel redditionem debiti, sed eo soluto implendum sit, nil præstabit ea licentia.

Si autem communi consensu vir voueat promotionem ad ordinem sacrum, eumque statim suscipiendum constante matrimonio, vxor verò continentiam, si vxor non sit sexagenaria, aut si eius ætatis sit, suspecta sit de incontinentia: neutrum votum obligabit, siue factum sit ante matrimonium consummatum, siue post. Ratio est. Quia ad ordines nequit vir promoueri ex sola vxoris licentia manentis in seculo cum voto continentia, nisi vxor sexagenaria sit, ac de incontinentia non suspecta. (vt diximus lib. 7. vbi de ordinis impedimento.) Atque proinde votum illud ac de re sibi illicita, & impossibili, fuit inualidum. Et consequenter tale erit vxoris votum continentia seruanda. Cùm enim non absolutè vouerit, sed per modum contractus, facio vt facias, eo ipso quòd votum alterius fuit irritum, hoc minimè obligabit. Si autem vxor sit sexagenaria, & minimè suspecta de incontinentia, valebit vtrumque votum. Id enim sufficit, vt vir ad ordines promoueri valeat: Credo autem ante promotionem viri ad ordinem sacrum, fas esse vtrique petere, & reddere. Quoniam votum ordinis Sacri non impedit vsum coniugalem nondum ordine suscepto. Votum autem continentia vxoris, quod saltem petitioni in ipsa obstat videtur, non obligat donec vir suum votum expleat suscipiens ordinem sacrum. Est enim non absolutum continentia votum, sed pendens ab ea conditione, facio vt facias. At neuter reddere tenebitur, vt in simili dixi num. 5. sine. Quod si obijcias, votum mutuo consensu continentia ab vtroque coniuge emissum, obligare altero nõ

implente votum, sed fornicante. (vt num. 11. dicemus.) dic non esse simile. Nam cùm vbi votum est mutuum continentia, vouens maneat efficaciter obligatus ad continentiam, quã vouit, nec huic obligationi obstat fornicatio subsequens, manebit subinde alter coniux, qui pactam iniit, obligatus. At cùm alter coniux vouit se ad ordines Sacros promouendum, minimè pactum implet efficaciter, donec promouetur, ac subinde alter coniux non tenebitur interiri stare pacto. Nisi expressè intenderit ex tunc se omninò, & independenter ab alterius obligatione se astringere. Quod in pacto non præsumitur.

Quòd si communi placito, alter coniux castitatis, alter verò religionis voto astringantur: & qui castitatem vouit, habeat conditiones requisitas, vt cum solo voto castitatis ipsius possit alter religionem ingredi. Vt quia est sexagenarius, nec de incontinentia suspectus, tunc siue ante matrimonium ratum, siue post, fiat votum, neuter peccabit petendo, nec reddendo: licet vterque suum votum tanquam licitum, & possibile implere teneatur. Probatur, quia nõ peccabit qui vouit castitatem. Eò quòd non tenetur ad votù, donec alter implet. (vt num. præcedenti dixi.) Nec qui religionem. Quoniam non tenetur ad castitatem ex vi talis voti, donec in religione profiteatur. Nec consummans matrimonium, redditur impotentior: cùm possit in eo euentu etiam consummato matrimonio, altero inuito religionem ingredi. Et intellige, qui vouit castitatem, non peccare tunc petendo: nisi expressè (vt eodem nu. præcedenti, sine dixi) intenderit ex tunc se obligare independenter ab altero. Si verò alter coniux duplicem illam conditionem requisitam non habeat, vt cum solo voto continentia ipsius in seculo manentis, possit alter ad religionem transire: & matrimonium nondum cõsummatum sit, delinquit lethaliter, qui votum religionis emisit prima vice consummans, siue petat, siue reddat. Quia se impotentem efficit ad implendum votum. Eum verò, qui votum castitatis emisit, peccare: suaderi videtur, quia, siue petat, siue reddat, cùm vtrumque tunc sit voluntarium, cooperatur peccato illius, qui religionem vouit: ac se impotentem reddit quòd votum possit constante matrimonio seruare. Nam eo semel consummato, saltem deinceps tenebitur reddere. At sic dicendum

endum est. Cum id continentia votum obliget dependenter ab implatione voti ingressus religionis alterius: nec sit expectandum toro vita curricula, vt alter impleat, sed tempus moderandum prudentis arbitrio attentis circumstantijs occurrentibus, dum vouens non est in mora adimplendi religionis voti, peccabit alter coniux, qui vouit castitatem, siue petat, siue reddat. Quod aperte probat ratio allata. At si elapso eo tempore, quo arbitrio prudentis tenetur implere, admonitus nolit religionem ingredi: tunc coniux, qui continentiam vouit, non tenetur reddere. Quia potest uelle, vt sicut contractui inito, & seruare suum votum. Potest tamen deinceps petere, & reddere. Quoniam eximitur a proprijs voti obligatione, altero nolenti suum votum exequi, eod quod dependet, & per modum contractus vouerit. Sicut quando duo contraxerit sponsalia, & alter iniuste resistit, vel est in mora, & requisitus non celebrat matrimonium flans fidei praestitae, innocens est a sua promissione liber: potestq; si velit, cogere alterum, vt fidem seruet. Semel autem iam consummato matrimonio, cum votum religionis impleri nequeat, qui id emisit, potest petere, & tunc reddere. Quia id votum minime impedit usum coniugij semel iam consummati. At tenebitur ad religionem, quoties ratione diuortij, aut dissolutionis matrimonij, sibi ingredi licuerit. Quia votum illud non est extindum, sed suspensum. Nam fuit in culpa consummando, cum semper antea tenetur ad religionem. Is vero coniux, qui solam castitatem vouit, etsi culpabiliter consummauit, poterit deinceps petere, & reddere, donec accidat casus in quo alter possit, & velit religionis votum exequi. Cum eo non implente, nec ipse teneatur. Et soluto matrimonio morte illius, qui religionem vouerat, nec votum executioni mandauit, non tenebitur continere: ob eandem rationem. Accidit autem casus, in quo fas est alteri religionem ingredi: cum tunc possit vterq; votum implere, ad id tenebitur: nec poterit, qui votum castitatis emisit, tunc reddere. Ne iterum in adimplendi mutui voti impotentiam incidant ambo. Quod si tunc nolit, qui vouit religionem, implere, sed sit in mora: reputabitur, vt ante consummatum matrimonium dixi. Quoniam iam non est in culpa, & alter non implet. Quare iam deinceps non tenetur suo voto. Si tamen absque culpa sua con-

summauit matrimonium, qui castitatem vouerat: quia alter fuit in mora, & nolit implere: manet omnino liber a voto castitatis. Quamuis alter non maneat liber a voto religionis, quo Deo alligatus est: & quamuis dependenter ab obligatione alterius, per alium non stetit, sed sua culpa ipsum exemit: quare manet obligatio in ordine ad Deum. Et vtroque particeps culpa manet (vt dixi) similiter ligatus voto religionis implendo, dum licuerit. Quia tunc similiter alter astringitur voto castitatis eodem tempore implendo. Et haec, quando id votum mutuum emissum est ante matrimonij consummationem. Quando vero matrimonio consummato emissum est: si qui vouit castitatem, habeat conditiones requisitas, vt alter possit ingredi religionem, iam hoc eodem num. in principio, dixi, quid sentiendum sit. Si autem eae conditiones in ipso desiderentur, & votum factum, vt constante matrimonio impleretur, neutrum votum obligat. Quia votum illud religionis est rei prohibita, & quae impleri nequit, & proinde nec ipsum obligabit, nec alterum castitatis, quod ab ipso dependet.

Portissima autem difficultas hic disputanda est, quando vterq; coniux communi voluntate castitatem vouit. Quidam aiunt neutrum posse petere, at vt utq; teneri reddere. Primum, quia cum matrimonium daret, non est amissum dominium corporis, nec coniuges liberi manent a seruitute reddendi, nec ius iustitiae plene renunciatum erit. Et confirmatur, quia tunc coniux petens, solius religionis voti reus est, cum tamen quam verus coniux ius retinet, in istis: quado autem coniux solum in religionem delinquit petendo, tenetur alter reddere. Vt cum coniux voto castitatis ligatus petit ab eo, qui votum non fecit, tenetur hic reddere. Secundo, quia videtur nil interesse, si matrimonium maneat integrum, cum neutri coniugij exigere, aut reddere premitatur. Tertio, quia si alter solus voueat de licentia alterius, non censetur vouens, nec dans licentiam, renunciare iuri suo (vt diximus disp. praeced. num. 5. & 11. ergo nec quando vterq; mutuo consensu vouet: votum enim alterius superadditum non variat naturam prioris voti. Quarto, quia coniuges se vouentes, valide remittere possunt sibi hanc renunciationem iuris, & non peccabit tunc reddens (vt dicemus num. 15.) At eo ipso quod a se petunt debitum, vo-

luntq;

luntq; ambo copulari, censentur sibi ipsis pactum remittere. Sicut disp. praecedenti num. 7. dixi, quando alter coniux dedit alteri licentiam vouendi omnimodam castitatem, esse tacita irrationem, & mox voti conficius petat debitum, saltem quoad illum actum, ac proinde alterum non peccare tunc reddendo. Quinto quia saltem vbi coniuges non habent conditiones vt liceat alterutri religionem ingredi, altero vouente continentiam in seculo, nempe, vt manens in seculo sit sexagenarius, ac non suspectus de incontinentia, videtur id mutuū votum esse illicitum, posseq; ab altero reuocari, ac subinde teneri alterum reddere. Quia id statutum est in voto solemnij propter incontinentiam periculum in altero coniuge: cap. cum sis, de conuers. coniug. quod maius est dum vterq; votum simplex castitatis emittit in seculo. Cum cohabitare teneantur (vt dicemus num. 14.) Atq; ideo hanc sententiam tuerent Veracruz 1. par. specul. art. 15. fine, & in appendice ad eum art. sub finem, fol. 124. Idem tenent alij viri docti, vt referunt dicentes non esse improbabile Emmanuel Sa, & Petrus de Ledesma num. sequenti allegandi. Et Palud. 4. d. 32. q. 2. art. 2. num. 20. censet altero reuocante teneri alterum reddere, nisi vterq; dum vouit, esset senex, ac non suspectus de incontinentia. Duciturq; argumento quinto proposito. Imo Palacios 4. d. 32. disp. 2. fol. 717. vers. haec commemorasse, ait generaliter alterum coniugem non teneri reddere, quamdiu alter non reuocat, secus altero reuocante.

Sed dicendum est neutrum sub culpa mortali posse petere, aut reddere. Primum, quia tunc vterq; cedit iure suo, & liberat alterum a seruitute, ac proinde neuter ratione matrimonij tenetur reddere: & rursus voto castitatis obligatur continere, quadoqueq; sibi per matrimonium licuerit. Secundo, probatur ex D. Augustino epistola 199. ad Ecditiam, & refertur c. quod Deo 33. q. 5. ibi. *Quod Deo pari consensu voueratis, perseverantes vsque in finem reddere debetis, a quo proposito si ille lapsus est, tu saltem instantissime persevera.* Atq; ita sustinent ex iurisperitis, Innoc. cap. 1. fine, & cap. dudum, num. 4. de conuers. coniug. Ioan. Andr. eo cap. 1. nu. 2. vbi Cardin. q. 3. Anton. eo cap. dudum num. 18. Abbas. d. cap. 1. nu. 6. & cap. charissimus, eodem tit. num. 6. Anchar. d. cap. dudum num. 12. & cap. vnico num. 3. de voto. in 7. Henricus

cap. tua nos num. 4. de iureiur. Ioannes de Friburgo sum. confessorum lib. 1. tit. 8. q. 46. Turres. d. cap. quod Deo num. 2. Sylu. votum 5. q. 2. fine. Tabiena matrimonium 1. q. 3. §. 4. Nauar. summa cap. 1. 2. num. 19. & cap. 16. Latine num. 31. Hispan. num. 32. Brunellus de sponsalibus, concl. 30. nu. 14. Vgolinus de matrim. cap. 10. num. 2. fine. Stunica de voto. q. 3. nu. 64. Antonius Gomez super bullam Cruciatam, clausula 10. nu. 66. Et ex Theologis, Albert. Magnus 4. d. 3. 2. art. 7. Abulenlis cap. 30. Num. q. 86. fine. Ioannes de Neapoli quodlib. 8. D. Anton. 3. p. tit. 1. cap. 2. §. 4. Supplementum Gabriels 4. d. 32. q. vnica, art. 2. cōcell. 7. vers. quid si vterq;. Socus 4. d. 27. q. 1. art. 4. vers. id autem. Ledesma 2. p. 4. q. 55. art. 1. fine. Enriquez lib. 11. de matrim. cap. 15. num. 8. Aragon. 2. 2. q. 88. art. 8. dubio vltimo. Philiareus de officio Sacerdotis, tom. 1. p. 2. lib. 3. cap. 4. §. excipitur in conclusione. Emmanuel Sa summa verb. debitum coniugale. §. potest qui non vouit. Ludouicus Lopez 1. p. instr. cap. 46. §. vtrum quando & cap. 83. initio. Manuel 1. tomo summae 2. editione cap. 243. nu. 14. & tomo 2. cap. 90. num. 6. Petrus de Ledesma de matrim. q. 53. art. 1. dubio 2. quod mouet post 2. dubium principale. Vega 2. tomo summae cap. 129. casu 68. Azor lib. 11. institutionum moralium cap. 21. q. 5.

Quamuis autem alter ex his coniugibus post mutuū illud castitatis votum fornicator, minime eximitur alter a voti proprii obligatione. Quia obligatio vnus ab alterius obligatione pedit, non autem ab obseruantia voti alterius (vt declarauimus simul respondentes obiectioni aduersus hoc nu. 7. fine.) Sic Abbas cap. charissimus nu. 7. de conuers. coniug. D. Ant. Sylu. Brunellus, Enriquez nu. praecedenti allegati. Nauar. sum. cap. 12. num. 59.

Difficultas tamen est, an esto altero fornicate, non eximatur alter a voto, nec fas sit petere coniugis restitutionem, possit iudex Ecclesiasticus ex officio compellere eos ad cohabitandum, quod incontinentiam consequatur? In varijs quidem sententijs Doctores diuisi sunt. Quidam enim affirmant ex iudicis officio compellendos esse: per. 6. ex literis, de diuortijs. Sic Glossa. c. nosse, fine. 30. q. 1. & c. quod Deo, verb. persevera. 33. q. 5. Hostiensis cap. tua, el. 2. num. 2. super verb. commorari, de iure iur. vbi Ioan. Andr. fine. Anchar. de cap. dudum num. 4. Belleme. n. 4. Sed hanc sententiam merito reprobant Ab-

bas

bas. cap. charissimus. nu. 7. de conuers. con-
iug. & Alexan. de Neuo. d. c. ex literis. n. 7.
& ibi Præpos. nu. 5. Gregor. Lopez. l. 8. ad
finem tit. 2. p. 4. quia. c. c. ex literis. loquitur
vbi abique voto matrimonium ob alterius
adulterium separatum fuit, tunc enim si in-
nocens in adulterium labatur, compensa-
tione hinc inde facta, ad pristinum statum
matrimonium restituitur. Secus vbi obliga-
tio est Deo per votum acquisita. Et dis-
paritatis ratio est: quia in priori casu separa-
tio fuit in fauorem innocētis, quo nocente
effecto cessat fauor, atq; delicta compen-
santur. In posteriori autem, fuit in cultum
Dei, cui castitas dicata est, ac proinde nul-
la est compensatio. Alij verò dicunt vtro-
q; fornicare cōpulsionem ad cohabitandum
faciendam a iudice esse. Quod vide-
tur in iure D. August. Epistola 199. ad
Ecditiam, & refertur cap. quo Deo 33. q.
5. ibi. *A quo proposito si ille lapsus est, tu saltem
insistens in peccato.* Ergo secus videtur di-
cendum vtroq; lapsio. Et clarius id probari
videtur ex cap. tua, el. 2. de iureiur. in fine,
ibi. *& adulterium vtriusq; sic commissum.*
Sic Imola ibi num. 2. vers. in glossa secun-
da. Sed nec hoc placet. Quia c. quod Deo
solum narratur factum lapsus alterius, nec
vis efficiatur in lapsu solo alterius: sed quia
lapsus minimè liberat à voti obligatione.
Et d. cap. tua, ponderatur vtriusq; adul-
terium admissum esse, ne coniuges sibi adul-
terium obijcere possint, sed mutuo com-
pensentur. Vt bene aduertit ibi Innocē. nu.
vnicō. Compelluntur autem illi coniuges
cohabitare, quia non amore continentie,
sed temerariè iurant separationem. (vt
nu. 17. ostendimus.) Ideò alij sentiunt cog-
endos esse ad cohabitandum, siue vterq;
siue alter lapsus sit, quando est suspicio
perseuerantia in peccato: secus eo pericu-
lo, & suspicione cessante. Sic Abbas. d. c.
tua. nu. 6. Sed melius Alexan. de Neuo. eo.
c. tua. n. 9. & 10. ab his omnibus recedens,
sentit minimè posse hos cogi ad cohabitandum,
sed alijs medijs, aut procurata voti dis-
penatione, illi incōtinentiæ periculo sub-
ueniendum esse. Quoniam dictū absurdū
est, peccatum à voti obligatione eximere.
Dubitabis autem, num grauius delictū
sit, post illud mutuum castitatis votum, cō-
iuges copulari, quàm si alter ad solutā
fœminam, solumve virum accedat? Id enim
affirmat Glossa. c. ministri. verb. propria.
81. d. & ibi Hugo, & Laurentius. Archid. c.
2. n. 1. vers. quem patitur, de filijs presb. in

6. Ioan. Andr. c. literas. n. 9. & ibi Henricus
sine, de filijs presb. Quia accedendo tunc
ad proprium coniugem, est sacrilegium du-
plici ex parte, ob mutuum votum. At Car-
din. eo. c. literas. n. 1. oppositioe 1. maius
peccatum agnoscit in accessu ad solutam,
solutumve. Sed dicendum est, prius deli-
ctum esse quodammodo grauius. Quia v-
triusq; est sacrilegium, quodammodo etiam
leuius, licet vterq; coniux professus sit.
Quia est accessus inter veros coniuges, &
ita nō afficitur fornicationis labe, nec adul-
terij, sed solius sacrilegij. At simpliciter
hoc delictū esse leuius. Quia ex parte con-
iugis peccantis, iam est sacrilegium, acces-
sus ad solutam, solumve: & insuper est
adulterium, quod præponderat sacrilegio
quod in priori delicto reperitur ex parte
alterius coniugis. Atq; ideò existimo in
confessione detegendum esse, fuisse acces-
sum ad propriū coniugem, cōtra mutuum
votum, mutuumve professionem. Quod ex-
primatur circumstantia aggrauans sacrile-
gij duplici ex parte admissi: & minus, ex-
cusans à fornicatione, & adulterio.

Quanus autem tali voto castitatis mu-
tuo consensu emissio, absoluantur cōiuges
à debiti cōiugalis vsu, minimè tamen à mu-
tua habitatione, alijsve obsequijs absoluū-
tur. Quia illa non pendet à debiti obli-
gatione. Sic Anton. & Cardin. quos statim
referam. Turrecr. c. quod Deo. 33. q. 5. n.
2. quod etiam aduertimus hoc. 9. lib. disp.
5. sine. At existimo non teneri in eodem le-
cto accubare. Tūm, propter magnum inco-
tinentiæ periculum. Tūm etiam, quia ea
cohabitatio ad solum debitum coniugale
persoluumdum desideratur. Quæ obligatio
hic cessat. Imò & lectū separare tenentur,
vbi probabile esset incontinentiæ, pericu-
lum. Ex his deducitur neutri coniugi lice-
re in eo euentu ad religionem transire. licet
altero inuito, licet manens in seculo esset
sexagenarius, ac non suspectus de inconti-
nentiā. Quia iura toto tit. de conuers. con-
iug. vltra hoc, coniugis licentiam postulat:
& ne debitis alijs obsequijs se coniuges
defraudent. Sic Innocē. c. dudum. n. 4. de
conu. coniug. vbi Ioan. Andr. n. 7. si. c. 11.
n. 2. eod. tit. vbi Ant. n. 6. & d. c. dudum. n.
18. Card. d. c. 1. q. 3. & d. c. dudum. q. 1. fin.
& ibi Anchar. n. 12. c. vnicō. n. 3. de vo-
to. in 6. Astenfis sum. 2. p. lib. 8. tit. 10. ar. 2.
q. 8. Ioan. de Priburgo sum. confess. lib. 1.
tit. 8. q. 4. 6. fin. Sotus 4. d. 27. q. 1. art. 4. ad
fin. vers. quod si contra arguas.

Quod

Quod si post mutuum illud castitatis
simplex votum, remittant sibi coniuges re-
nunciationem illam iuris petendi, ac red-
dendi, qui vouendo fecerant, iterum sibi
conferentes exigendi potestatem, sacrile-
gij effradores voti erunt: at tenebit remis-
sio, & iam deinceps vterq; tenebitur alteri
reddere, tanquam ad pristinam seruitutem
redactus: petere tamē non poterit obsta-
te voto. Ratio est. Quia votum simplex cas-
titalis non auferit corporis dominium, nec
impedit valorem trāslationis in alium. Vt
constat, cum validè aduersus tale votum,
matrimonium inearit. Quod si opponas,
hoc videri irritationem, & neuter potest
irritare id votum. Dic non esse propriè irri-
tationem, & per se, sed quasi per accidens,
& indirectam. Quia non obstante voto ha-
bet vterq; propriū corporis dominium, ad
illud quanus sacrilegij trāsferedū. Vtrum
autem possint id votum irritare, vbi semel
sibi renunciationem remiserunt, atq; irri-
tatione facta possint petere, & reddere? di-
cam disp. 40. num. 22. Qualiter autem non
sit renunciationis remissio, vbi coniuges
illi petunt à se debitum, voluntq; copula-
ri. Explicabo nu. 24. in solutione ad 4.
Sed vtrum licitum sit tale votū simplex
castitatis mutuo consensu emissum? Qui-
dam negant. Ducuntur argumento 5. quod
num. 9. proposui. Sic Palud. 4. d. 32. q. 2. art.
2. num. 2. o. limitans, nisi vterq; coniux se-
xagenarius sit, ac de incontinentia minimè
suspectus. Supplementum Gabrielis ibi. q.
vnica, art. 2. vers. quid si vterq; post 7. con-
clusionem. Eoquidam Antiquiores, teste
Glossa cap. tua, el. 2. verb. commorari, de
iureiur. Potestq; probari ex cap. si vir, &
vxor 27. q. 2. quod est Eugenij 2. in Syno-
do Romana cap. 36. ibi. *si vir & vxor dixer-
ere pro sola religiosa inter se consenserint vi-
ta, nullatenus sine episcopi conscientia fiat.* Et
ex cap. tua, el. 2. de iureiur. & cap. veniens,
de regular. vbi iuramentum mutuum sepa-
randi matrimonium, factum à coniugibus,
appellatur temerarium, & minimè seruand-
um.

Verū id votum esse licitum, aperte te-
stat D. Aug. epistolæ 199. ad Ecditiam, &
refertur cap. quod Deo. 33. q. 5. ibi. *Tanto
sanctius inter vos coniuges manebatis, quanto
sanctiora, ac concordior placita seruabatis.*
Idē D. Gregor. lib. 9. epistola 39. ad Theo-
dostam, & habetur cap. sunt qui dicant 27.
q. 2. ibi. *si verò vtriusq; conueniat continentem
vitam ducere, hoc quis audeat accusare?* Et ra-

tio est aperta. Nam nulli eo voto irrogatur
iniuria: coniuges enim cedunt iure suo. Et
quanus iure canonico non sufficit hoc,
vt alter possit ad ordines sacros trāsire, ad
religionēve, vbi minus est mutue copule
periculum. At sufficit ad mutuum simplex
castitatis votum. Disparitatis autem ratio-
nem assignat, Host. Anton. & Imola, quos
num. 12. retuli. Quia si alter, vel vterq; for-
nicator, nullum superest remedium, vbi al-
terius, vel vtriusq; coniugis votum est so-
lemne. At vbi est simplex, consulit illi pe-
riculo Ecclesia, cogens eos ad cohabitandum.
Sed hoc reprobatu. num. 12. Ideò
melius dic cum Soto 4. d. 27. q. 1. art. 4. ad
finē, vers. quod si contra arguas, rationem
disparitatis esse. Quia vbi votum est sim-
plex, periclitante continentia potest facile
remedium adhiberi, obtinendo dispensa-
tionem. Secus ibi votum est solemne. Ex
hoc soluitur 5. illud argumentum pro-
positum num. 9. Nec obstant, cap. si vir, &
vxor. nec cap. veniens, & cap. tua, quæ pro
contraria sententia retuli nu. præcedentibus:
quia ad cap. si vir, respōdet ibi Glossa verbis
conscientia, illam licentiā esse de consilio:
vel textum loqui, vbi coniuges monaste-
rium construere volunt, ad quod transeūt.
Ad cap. autem tua, respondent ibi, Innocē.
num. vnicō. Ioannes Andr. 2. Anton. num.
2. Abbas num. 3. Alexander de Neuo num.
2. Imola initio, Bellamera initio, eos con-
iuges non amore continentie seruandū id i-
urasse, sed ex causa iniuria, & passione. At-
q; eodem modo respōdet Gloss. ad d. cap.
veniens, verb. illicitum & dicit eodem pa-
tō intelligi. d. cap. tua. Et ideò huius sen-
tentia sunt Gloss. eo cap. veniens verb. illi-
citur, & eo. c. tua verb. commorari vbi In-
noc. num. vnicō. Hostiē. nu. 2. super verb.
commorari. Anton. num. 9. Baldus nu. m. 3.
Abbas num. 4. Alexander de Neuo nu. 8.
Imola nu. 2. vers. in glossa 2. Henricus nu.
4. Astenfis summa 2. p. lib. 8. tit. 10. art. 2. q.
8. Maioris 4. d. 32. q. 2. ad finem. Victoria
summa, de matrimonio num. 280. Sotus
4. d. 27. q. 1. art. 4. vers. at verò citra mortē.
Petrus de Ledesma de matrim. q. 64. art. 4.
dubio 1. concl. 5. explicans siue vterq; con-
iux voluntate communi: siue alter delicta
alterius id votum faciat. Et ita dicendū
est id votum esse licitum: de se: posse tamē
interuenire culpam veniale in impenden-
ter vouendi, ratione periculi incontinenti-
æ, cui vouentes suberant. Quare cautē
Sotus proximè citatus dixit, vbi ambo in-

Mmm conti-

continentiam nō timent, posse eos id votum emittere.

18 Haecenus de mutui voti obligatione disertum est. Iam de obligatione mutui pacti abiq; voto, disputandum occurrit. Dubitatur ergo, an mutuum pactum abstinendi omnino ab actu coniugali, obliget? Hugo Cardinalis 1. ad Corint. 7. in expositione morali, explicans illud, *Nisi forte de consensu ad tempus*, ait, pactum non petendi validum esse, secus de pacto non reddendi, tale enim pactum culpa non caret, nec seruandum est.

19 Sed dicendum est, pactum non petendi, nec reddendi, mutuo coniugio assensu in initium, validum esse, posse tamen utrumque coniugem licite id pactum remittere, & ita petere, & reddere: quare non peccabunt dum voluntate mutua coniunguntur. Probatum id pactū valere. Quia nulli irrogatur iniuria, & sicut possunt coniuges se mutuo voto ad id ligare: cur non poterunt mutuo pacto? Probatum mutuo assensu posse ab eo pacto recedentes, iterum commisseri. Quia omnis res per quamque causas nascitur, per easdem dissoluitur. cap. 1. de regul. iuris. Cū ergo mutuo consensu id continentium sit, nec Deo sit obligata ea continentia (vt in voto contingit): poterit mutua voluntate id pactum dissolui. Ita Nauarr. summa. cap. 12. num. 59. sine. Enriquez lib. 11. de matrimon. c. 15. num. 8. Ludouicus Lopez. 1. p. instruct. cap. 8. 4. paulo post initium. & c. 46. §. quādo uterque. Manuel. 1. tomo summa. 2. editione. c. 243. num. 14. & licet Nauarr. loquatur, quando pactum est ad tempus. At bene ait Enriquez, idem esse, vbi pactum est perpetuum. Quia eadem est ratio. Quando verò censetur pactum remissum petentibus coniugibus debitum? dicam. nu. 22.

20 Quid, si iuramento praedictum pactum firmatum sit? Sic distinguendum est. Si iuramentum sit solū factum in vtriusque coniugis fauorem, vt vterque liber maneret ab obligatione debiti coniugalis perfoluendi, possunt ambo mutuo consensu illud remittere: secus si intuitu pietatis, vt continentiam ad Dei cultum obseruarent. Quoniam in priori casu potest, vterque fauori suo renunciare: in posteriori autem, est perinde ac votum communi placito emissum. De cuius obligatione diximus. n. ro. & seqq. Vbi autem dubia esset intentio, nequirent proprio consensu ab eo pacto recedere. Quia in dubio intentionis,

natura materiae pietatis concernentis petit, vt praesumatur intuitu pietatis id effectum esse: est enim in possessione. Ita docent in similibus terminis, Sotus lib. 8. de iust. quaest. 1. art. 9. ad 2. Et Graffius. 2. p. de consensu, lib. 2. c. 10. num. 25. vbi tradunt, dum rem pertinentem ad pietatem & religionem, quis alteri iurando promittit, videndum esse num intuitu religionis fecerit, licet altero ad id inducente, & tunc alterum non posse remittere: secus si non intuitu religionis, sed gratia alteri complacendi: & in dubio praesumi priorem intentionem, propter materiae naturam. Sed instabis, quid, si post praedictum pactum abstinence iuramento, vel cum illo, non intuitu pietatis factum, sed gratia alteri complacendi, alter, aut vterque, coniux non mutuo consensu iuret, aut veniat Deo castitatem: aut ante praedictum pactum, simili voto, vel iuramento obligatus erat Deo? Dicendum sic existimo. Si post pactum sit votum emissum, non potest licite remittere, quantumvis si remittat, tenebit factum. Quia cū iam castitas omnimoda, abstinendo à petitione, & redditione sit licita, votum illud absolutam castitatis non apposita contraria intentione, intelligitur de plena, ac perfecta ac proinde non poterit licite coniux remittere illud pactum, quia remissionem facta cogetur lege matrimonij reddere. Sicut coniux innocens voto castitatis, ante matrimonium ligatus, non potest remittere iniuriam coniugi adultero, nec cogatur contra votum ad debitum reddendum, at si remittat, sacrilegus erit, tenebit tamen factum. (vt probauit disp. 6. nu. 1. 3.) Si autem votum emissum sit ante illud pactum, videndum esse num obliget ad non reddendum, quando per matrimonium licuerit. Vt est votum castitatis ante matrimonium emissum: vel post matrimonium, factum de licentia alterius coniugis cum plena facultate vouendi totalem continentiam. Et tunc idem dicendum est: propter eandem rationem. Si verò votum illud tantum obligabat ad non petendum, quale est post matrimonium factum, illudque consummatum, absque praedicta plena facultate, vel ante consummatum, non tamen animo ingrediendi religionem: vt dixi dispositione praecedenti. nu. 6. & disput. 35. num. 23. & 28. tunc poterit coniux remittere illud pactum. Quia votum illud non obligat ad non reddendum, etiam quando per matrimonium licuerit: & pro-

inde

inde non obstat, vt pacto non reddendi renuncietur, manente voti prioris obligatione ad non petendum.

21 Si verò alter coniux nolit remittere pactum, sed illi stare, non tenetur reddere debitum, nec alter potest eū cogere. Quia per pactum ius acquisiuit, vt liber sit ab ea obligatione: ita videntur significare Doctores, num. 19. citati, dum dicunt posse mutuo consensu vti coniugio. Inueniuntur enim pacti remissioni. Et tenet expressè Abulensis. cap. 29. Genes. quaest. 3. litera C. vbi dicit à principio conventionis verum esse initium matrimonium inter Iacob, & Rachel, peccaturum tamē mortaliter si ad eam accederet septennio nondum transactum. Quia pacto ad id se obligauerat. Nec ipsam ait teneri tunc ad reddendum.

22 Excipiendus est vnicus casus, in quo teneretur reddere: nimirum, si videat alterū penitere pacti initii, adeoque ad venerem propensum esse, vt negato sibi debito, probabiliter fore existimet, vt in incontinentiam labatur. Sic Nauarr. summa. cap. 12. num. 59. & quantumvis dicat tunc debere: quod potest intelligi de debito decentiae, vel praecipit: at intelligit de praecipit debito, quia refert pro se Hugonem dicentem teneri. Haec tamen obligatio non est ex iustitia lege, sed ex charitate, ad subueniendum periculo ruinae coniugis. Nec credo ex eo quoddā semel, vel iterum hi coniuges copulentur, censeri eos sibi ipsis pactum absolute remittere, sed pro illa vice. Secus quando continuo accubarent in eodem lecto se commisscentes. Tunc enim a perpetuo esset remissionis signum.

23 Ex dictis deducitur posse utrumque coniugem petere per modum amicitiae, non tamen exigere. Constat prior pars, quia coniux à quo debitum petitur, potest pactum remittere, & reddere, ac subinde potest ab ipso peti per amicitiae modum, vt id efficiat. Constat etiam posterior. Quia alter non tenetur reddere (vt dixi num. 21.) ergo non potest ab ipso exigere, quod coactionem importat. Credo tamen in casu exposito num. praecedenti, posse exigere: quia alter coniux ad id tunc tenetur.

24 Ad argumenta num. 9. proposita respondetur. Ad primum die simpliciter nullum

coniugem liberum à seruitute effici, nec ius renunciari, sed tantum fecundum quid, & ita si copulentur, non erit adulterium, nec fornicatio, sed sacrilegium, & si alteri copulentur, erunt adulteri coniuges illi. Ea tamen renunciatio satis est, vt neutri liceat petere, aut reddere. Ad confirmationem dic, si petat per modum amicitiae, solius sacrilegij reum illum esse, secus si exigat cogens: quia aduersatur pacto à se inito. At nec in priori casu potest alter reddere. Quoniam coniux petens licet ratione matrimonij retineat ius radicale iustitiae, at quoad usum illi renunciauit per pactum, nec potest alter pactum remittere. Quia ratione proprii voti astringitur ad non reddendum, quod licet potest non reddere. Ad secundum die multum interesse. Quoniam ratione matrimonij perdurantis, non erunt rei fornicationis, si copulentur: aut rei adulteri, si alium concubitum procurent: nec possunt valide aliud inire matrimonium. Ad tertium neganda est consequentia. Quia quando vterque coniux mutuo consensu vouet continentiam, tunc vult vterque, & potest omnino se obligare ad simpliciter continentium, abstinendo à petitione, & redditione: & cū ad hoc desideretur mutua renunciatio, includitur virtute in tali voluntate. At verò quando vnus solus vget de licentia alterius, tunc qui vouit, non intendit se obligare ad simpliciter continentium: cū nequeat se ad non reddendum astringere: nec qui concessit facultatem, intendit se obligare ad non petendum. Atque ideo in tali actu non includitur virtute renunciatio iuris. Ad quartum neganda est minor. Quia multo grauius peccatum esset, remittere in posterum illud pactum, quā semel illicite copulari. Sicut grauius scelus est voto castitatis astrictum inire matrimonium, quā semel inito matrimonio petere debitum. Quod si velis esse remissionem pacti pro illa vice: sicut probat simile in argumento adductum: id fatebor: verum remittere pactum pro illa vice, idem peccatum est contra votum, ac petere debitum absque ea remissione. Ad quintum constat ex dictis numero 17. vbi disparitatem posui.

DISP. TRIGESIMOCTAVA.

Verum proles habita à coniugatis, qui sacrilegè contra mutuum Castitatis votum, aut mutuam, alteriusve professionem, aut ordinem sacrum alterius, commiscetur, sit legitima?

SVMMA RIVM.

Resertur duplex sententia. num. 1. & 2. Proles habita ex coniugibus simpliciter castitatis voto ligatis mutuo consensu, non est illegitima, nec irregularis. num. 3.

Quid, de prole habita à coniugibus, quorum alter ante consummationem matrimonij ordines sacros suscipit, aut alter, vel vterque professus fuit? num. 4.

Quid, si consummato matrimonio alter ordines suscipiat altero ignorante, aut sciente, & contradicente? num. 5. & ibi, quid, si profiteatur?

Quid, si altero sciente, & consentiente, aut non contradicente? num. 6.

Quid, si consummato matrimonio alter legitime profiteatur, aut alter ordines sacros suscipiat, num proles postea habita, sit illegitima, aut irregularis? & enodatur cap. litera, de filijs presby. num. 7. Solvantur argumenta. num. 8.

In hac questione quidam vniuersaliter tradunt prolem esse illegitimam, quando parentes commiscetur aduersus mutuum castitatis votum. Ducuntur; quia non est amplius illud matrimonium, quoad actus coniugalis visum; ac proinde reputatur idem, ac si à solutis proles concepta esset. Secundo, quia culpa parentum reddit quondam prolem illegitimam, ut constat ex c. finis, si quis verò, de clandest. despons. vbi proles concepta ex parentibus ignorantibus impedimentum, si clam contraxerunt, censetur illegitima, ob parentum culpam clam inuentum matrimonium, quia culpa seclusa, esset legitima, ratione bonæ fidei. cap. ex tenore, qui filij sine legitimi. Pro hac sententia refertur l. noe. cap. dudum. nu. 4. de conuers. coniug. Sed Innocentius non est huius sententia. Quia illud mutuum votum qualitercumque emissum à coniugatis dicit esse solemne, ac dirimens subsecgens matrimonium eo soluto: ac prolem inde habitam esse illegitimam. Atque idem non loquitur de voto generaliter, sed quando est solemne. Idemque profus ait Hosti. eo. c. dudum. nu. 4. & quod votum esse solemne, tenet idem Barbo-

sa rubr. ff. solut. matrim. 2. par. num. 7. Sed pro hac sententia videntur esse, Ioan. And. eo. cap. dudum. nu. 7. & ibi Anton. nu. 20. vbi relata opinione Innocentij dicentis id votum esse solemne, filiosque illegitimos. reprobant priorem partem, de posteriori nil dicentes: atque ita videntur approbare prolem esse illegitimam, quatenus votum illud mutuum sit simplex. Citatur etiam pro hac sententia Ludouicus Roma, singulari 521. at clarè videtur agere de voto solemni. Sed expresse hanc sententiam tenet dicens votum illud esse simplex, ac prolem illegitimam, Anchar. cap. vnico. nu. 3. de voto, in c. & dicit. cap. dudum. nu. 12. Idem Abbas. c. charissimus. nu. 7. de conuers. coniug. & quod sentiat id votum esse simplex, constat: quia addit à fortiori prolem esse illegitimam, si alter coniux sit professus, aut sacris ordinibus initiatus. Idem Ang. matrimonium. 1. impedimento 5. num. 5. & expresse eredit votum esse simplex: quia addit prolem etiam esse illegitimam: si votum emissum sit à coniugibus ante matrimonium, & commiscetur minime obtenta voti dispensatione. Et generaliter prolem esse illegitimam, conceptam post tale mutuum votum, docent Supplementi. Gabriell. ad 31. quæst. vnica, art. 2. post 7. conclusionem. vers. quid si vterq;. Hieronymus de Zentinis tract. de foro conscientia, & contentio. fo. nu. 147. habetur tomo 3. tractatum. p. 3. Brunellus de sponsal. concl. 30. num. 14. Greg. Lopez dicens forte hoc esse verum, quando votum est perpetuum, locus si ad tempus. l. 7. verb. si vltima, tit. 2. part. 4. Quod cum eadem limitatione videtur aperire sequi Paleorus de nobis, & spuris. cap. 10. nam quatuor. nu. 4. dicens prolem esse illegitimam, loquitur de prole genita à viro in Sacris constituto: ac num. 6. excipiens quando votum non est perpetuum, clarè significat idem se intelligere, quoties votum mutuum est perpetuum. Hicet simplex: ed vel maxime, quod ratio cui innititur, nempe, illicitum omnino, & in perpetuum esse matrimonij vim, æquè procedit in hoc casu. Idem tenent loquentes generaliter de illo voto mutuo, dicen-

tesque; prolem esse spuriam, Stunica, de voto. q. 3. num. 63. Manuel 2. tomo summæ cap. 90. num. 6. Vega 2. tomo summæ cap. 129. casu 69. Et hi duo subdunt prolem illam esse spuriam etiam quoad successionem in parentum hæreditate.

Alij autem non ita vniuersaliter loquuntur, sed dicunt prolem esse illegitimam, quando habita est à coniugatis, viro iam ad sacros rodines promoti. Ducuntur, quia Lucius Pontifex capit. ministri. d. 81. dicit hunc inuadere cubile vxoris ac proinde videtur esse idem, ac si esset concubitus inter solutos. Secundo, per cap. literas de filijs presb. ibi. Intelleximus quod Henricus in Sacerdotio genitus, de vxore legitima natus, & conceptus, affectauit à pueritia ministrare domino in officio clericali. verum licet à filijs paterna incontinentia modis omnibus propellenda noscatur, si tamen aliter dignus inuenietur fuerit, permittimus ipsum ordinari in clericum, & ad ecclesiasticum beneficium promoueri. Si ergo absque dispensatione promoueri ad ordines nequit ea proles, illegitima erit. Ideò hæc sententiam sustinent Glossa capit. ministri 81. d. verb. propria: & ibi Hugo, & Laurentius. Archid. ibi. sine. & cap. 2. nu. 1. vers. quem patitur, de filijs presb. in 6. vbi & Dominicus nu. 8. Goffredus summa tit. de filijs presby. num. 7. Hostiensis summa, eodem tit. 4. qui filij num. 5. Albericus in suo dictionario, litera I. verb. illegitimè nati, versic. quid si aliquis clericus. Anchar. c. literas, notabili 1. de filijs presb. & ibi Henricus, in fine. Alexander de Neuo cap. tua, el. 2. num. 9. de iureiur. D. Ant. 3. p. tit. 28. cap. 4. §. 2. ad finem. Rosella verb. illegitimus num. 10. vbi Sylu. q. 4. Armilla sine. Enriquez lib. 11. de matrim. cap. 20. num. 1. sine. Et alios num. præcedenti retuli, quos dixi loqui in hoc casu: & alios idem sentientes, quando votum vtriusque, est solemne. Atque cum vterque coniux est iam professus, prolem esse spuriam, docent etiam Rebuffus praxi beneficiorum tit. de dispensatione super defectu natalium num. 40. Bertachinus in suo repertorio, litera F. verb. filius bastardus vers. filij ex marito. Temperant tamen Archid. d. capit. ministri, sine. Hostiensis, Albericus, Henricus D. Anton. Rosella, Sylu. Armilla, Enriquez, quando vir vxore sciente, & consentiente, aut non contradicente, est promotus ad ordines: factus quando vxore ignorate, aut sciente, contradicenteque promotus est: tunc enim proles erit legitima.

Prima tamen conclusio sit. Proles habita ex parētibus votò simplici castitatis mutuo consensu astrictis, nullo modo est illegitima. Probatur ex l. filium 6. ff. de ijs qui sunt sui, vel alieni iuris: & l. 1. tit. 13. par. 4. vbi de cetero filios legitimos esse, qui concipiuntur à parentibus vero matrimonio iunctis: at talis est hæc proles. Et confirmatur, quia prolem esse illegitimam est pœnale, & odiosum: atque ita nisi expresse sit in iure, minime id statuendum est. Eò vel maxime, quòd culpa parentum minime liberis officiat præter casus in iure expressos. c. ne filius pro patre, per totum. Nec capit. literas, de filijs presb. id statuit (vt num. 7. declarabimus), & esto id statueret, loquitur postquam pater est ad sacros ordines promotus, in quo casu longè maius est delictum paterna incontinentia, quod hæc pœna plectitur: atque ideo trahi non potest ea decisio ad hunc casum. Secundo, quia tanta est vis matrimonij vt prolem naturalem antea susceptam, efficiat legitimam. c. tanta, qui filij sunt legit. & etiam vtroque parente delinquenti clam contrahendo, si impedimentum dirimens non sit proles, sit legitima. Cùm ergo in hoc casu verum subsistat matrimonium, talis erit soboles. Tertio, quia maior defectus est, vbi verum deficit matrimonium, & adest culpa alterius parentis consensu impedimenti, quam vbi vero subsistente matrimonio delinquitur in visu. Quoniam duo impedimenta concurrentia in priori euentu, sunt fortiora vno, quod inuenitur in posteriori. Eò vel maxime quòd in priori desideratur verum matrimonium, quod radix, ac fundamentum est legitimationis. Sed in priori euentu filij sunt legitimi: ergo à fortiori in posteriore. Et confirmatur, quia fortior esse debet causa tendens ad fauorem prolis innocentis, ob solam parentum culpam puniendam, quam tendens ad odium, & pœnam ipsius. O dia enim restringit, & fauores conuenit ampliari. vt habet regula, o dia, de regul. iuris, in 6. Quarto, quia plus operari debet causa naturalis, & radix essentialis legitimationis, qualis est verum matrimonium, quam culpa parentum accidentia liter superuenies. I. qui habent, in principio. ff. de tutel. Atque ita tenent Cardinalis cap. dudum, in oppositione post. q. 3. in fine, de conuers. Alex. de Neuo cap. tua, el. 2. num. 9. de iureiur. Mayronis 4. d. 35. q. vnica, in fine. Maioris 4. d. 32. q. 2. argumento 2. contra 2. conclusionem, sine.

Cuius sententiæ sunt etiam Doctores, quos num. 7. referam, dicentes non esse prolem legitimam, quando pater ad ordines est iam promotus. Et quanvis ibi dicemus prolem in eo euentu esse irregularem. At in hoc casu non est irregularis. Quia cap. literas de filiis presb. in grauiori delicto id statuit: vt dicebam in confirmatione ad r. rationem pro hac sententia. Hinc fit minus bene dixisse aliquos num. 1. allegatos hanc prolem esse legitimam. Peiusq; errarunt, quos ibi retuli, dicentes esse spuriam. Quoniam (vt probauit lib. 1. disputat. 2. num. 8.) filij habiti ex parentibus omnino solutis, voto simplici castitatis astrictis, nõ sunt spurij, sed naturales. Quia parentes valde possunt, quanvis sacrilege, inire matrimonium. Nedom vbi verum adfuit matrimonium.

4 Secunda conclusio. Si ante matrimonij consummationem uterq; coniux, aut alter transeat ad religionem, & professione facta filium concipiat ex priori coniuge, soboles est spuria. Constat, quia iam omnino prius matrimonium est solutum, nec potest validum inter parentes consistere matrimonium, impediendi professione vtriusq; vel alterius. Sic Maiolus de irregularitate, lib. 1. cap. 4. num. 4. Et conclusio est certa apud omnes. Non est autem idem dicendum, si vir tunc ad ordines sacros promoueat. Quoniam cum non dissoluitur matrimonium: extrau. antiquæ, Ioannis XXII. de voto: idem iudicandum est, siue ad te consummatum, siue post, id accidat. Vt bene aduertit Maiolus eo cap. 4. num. 8.

5 Tertia conclusio. Si post consummatum matrimonium, alter coniux altero ignaro, aut sciente, contradicenteq; profiteatur, & mox copulam habeat cum suo coniuge: proles omnino, & quoad omnes effectus est legitima. Quia professio fuit inualida cap. quidam, & cap. placet, de cõuers. coniug. atq; ita proli non præiudicat. Sic Maiolus lib. 1. de irreg. cap. 4. num. 5. Idemq; dicendum est, si vir constante matrimonio, siue rato tantum, siue etiam consummato, ad ordines sacros ignorante vxore, aut contradicente, ascendat. Quia licet ordines validè suscepti sint, at quia illegitimè contra iuris dispositionem, non possunt matrimonio, & soboli officere. Atq; in hoc conueniunt nobiscum aliqui Doctores ex num. 2. relatis: vt ibi aduertit. Idemq; sentit Maiolus eo cap. 4. num. 9.

vbi iuncto num. 7. re etè docet hoc procedere, siue professus coniux, aut sacris initiatus, debitum reddat: quod sibi licitum est. Siue petat: quod sacrilegum est. Propter rationem traditam. Quare audiendi non sunt aliqui, qui teste D. Antonino num. 2. allegato, dixerunt sobolem esse illegitimam, conceptam ex coniuge sic professo, aut sacris initiato.

6 Monerim aliquos Doctores, quos retuli, id aduertens num. 2. afferere prolem esse illegitimam, si cõcipiatur ex coniuge iam professo, aut ad sacros ordines promoti, altero cõiuge sciente, & consentiente, aut non contradicente, sed tacenti. At melius Maiolus d. cap. 4. num. 6. 7. & 9. censet in hoc casu prolem omnino esse legitimam: sicut num. præcedenti diximus, quando id accidit altero ignaro, aut contradicente. Quia vt legitime id fiat, non satis est ille consensus absq; Episcopi decreto, qui cõnuere minimè debet, nisi seruatis, quæ ius præscribit.

7 Vltima conclusio. Probabilis esse existimo, contra sententiam num. 2. relatum, prolem susceptam post legitimam promotionem coniugis ad ordines, ex altero coniuge, verè esse legitimam. Hanc conclusionem probant omnes rationes adductæ num. 3. Nec e. literas, de filiis presb. dicitur prolem hanc esse illegitimam, sed ex permissione posse ad ordines promoueri, vt constat ex eius verbis, quæ num. 2. retuli. At stat esse irregularem, & non illegitimam quoad successorem, & hereditatem, & alias dignitates, quod statim magis explicabo. Huius sententiæ videtur Goffredus num. 2. relatus, vbi non dixit absolute hæc prolem esse illegitimam, sed quoad ordines, & dignitates, nempe ecclesiasticas, vt beneficia. Et tenet expresse Rainerius summa, tit. de filiis presb. §. sed pone. Anton. d. cap. literas num. 7. ibi Abbas num. 4. sine. Cardin. q. 1. sine. Astensis summa 2. cap. lib. 6. tit. 22. art. 3. q. 5. Bellemeira d. cap. literas num. 3. tota q. 3. Maiolus de irreg. lib. 1. cap. 4. num. 9. Atq; idem dicit, & bene num. 7. de prole suscepta ex coniugibus, qui professionem fecerit matrimonio iam consummato. Quia eadem est ratio: eum matrimonij vinculum perseueret. At fatendum est prolem susceptam ex viro sic ad ordines promoti, esse irregularem. Quod probat. d. cap. literas, & docent ibi Glossa verb. legitima. Hostiens. ad finem, super verb. permittimus. Ioannes Andr. num. 6.

Abbas

Abbas num. 7. Anton. num. 2. Cardin. q. 1. sine. Rainerius, Astensis proximè citati. Maiolus d. cap. 4. num. 9. Atq; idem re etè dicit numer. 7. de prole habita ex parentibus post matrimonium consummatu professis. Quanvis enim textus non loquatur de illa, ac ratio in illo expressa paternæ incontinentiæ, fortius militat in hoc casu. Hinc deducitur intellectus ad d. cap. literas: eum enim decidat sobolem hanc esse irregularem ad modum illegitimæ prolis, ob paternam incontinentiam, dicitur quodammodo illegitima, nempe, quoad ordines, & beneficia: at verè legitima est quoad successorem, & alios honores. Ita expliçant Rainerius, & Cardin. proximè citati. Anton. eo. cap. literas. num. 7.

8 Ad argumenta num. 1. proposita respõ-

detur. Ad primam dic, non esse matrimonium quoad licitum omnino vsum, ac esse ad hunc effectum, vt ea copula non sit fornicaria, qualis est inter solutos: & id sufficit ne proles sit illegitima. Ad secundam, dic longe diuersam esse rationem. Quia ibi desideratur veritas matrimonij, quæ fundamentum est legitimationis, nec confert ignorantia impedimenti. Quia non est adhibita diligentia, præmittendo publicas denunciations. At in nostro casu est verum matrimonium. Ad argumenta proposita num. 2. dic. Ad 1. dicit inuaforem cubitis vxoris, quia sacrilegè contra votum accedit ad illam: non autem quòd sit concubitus fornicarij, vt inter solutos. Ad secundum, constat ex dictis num. præcedenti, vbi explicui illud cap. literas.

DISPUTAT. TRIGESIMANONA.

Vtrum possit vir irritare vota ab vxore ante matrimonium emissa: vel eo constante, sine sua licentia, siue tunc implenda, siue facta in tempus soluti matrimonij: licet sint vota castitatis, & religionis: vota; sic irritata à viro, minime reuiuiscant soluto matrimonio?

SYMMARIUM.

Q Vot sunt questiones disputanda num. 1. & ibi remissuè de dispensatione in votis coniugum castitatis seruanda.

Bisariam potest aliquis subijci, nempe, quoad materiam promissam, aut quoad voluntatis actum. Et quid distet inter hos modos, quoad potestatem irritandi vota? num. 2.

Referitur sententia asserens solum subijci vxorem viro ratione materiae promissæ, virumq; sola vota sibi prouidantia posse irritare. num. 3.

Vxor subijcitur viro; modo viro, potestq; vir omnia eius vota irritare: licet sint de rebus necessarijs, vt non mentiendi. num. 4.

Quid, si votum sit eundem in subsidijs Hierosolymitanum? num. 5.

Quid, de votis factis animo ingrediendi religionem ante matrimonij consummationem? remissuè num. 6. & ibi, remissuè, de voto religionis.

Quid, si alter coniux adulter sit, an possit innocentis vota irritare: licetq; innocenti cum eo irritandi periculo remittere adulterij iniuriam: vel ei qui non est matrimonio iun-

ctus, illud inire, si sciat fore vt alter coniux impediat vota implere? num. 7.

Quid celebrato diuortio? & an liceat coniugibus redire ad pristinam amicitiam, cum eo periculo irritandi? num. 8. & ibi, remissuè, quid de votis tempore diuortij factis.

Soluuntur argumenta. Tridit arg; ratio, cur ne queat prelatus irritare votum religiosi irascendi ad perfectiorem religionem? num. 9.

Post. num. 9. inuenies alia summaria.

H Atenus de obligatione votorũ coniugatorum disputatum est. Iam de remedio, quo potest illis consuli, disputandum est. Quod duplex est. Alterum dispensationis. De quo latè disertum est lib. 8. Alterum irritationis. Et de hoc est disputandũ in præsentia, & aliquibus sequentibus disputationibus. Sunt igitur in præsentia disputatione, quinq; agitandæ quæstiones. Prima, de potestate viri irritandi omnia vota vxoris, dempto castitatis voto, emissa in toto matrimonio, pro tunc implenda. Secunda, de potestate irritandi votum castitatis eo tempore emissum, tuncq; imple-

Mmm 4 dum.